

Jørgen Dragsdahl i RÆSON:

Hvad der er langt vigtigere end Irak

Der er vigtige emner på dagsordenen af udenrigspolitisk art, som *enhver* regering skal forsøge at håndtere. Emner, som er langt vigtigere end Irak. Derfor vil der nok være et ønske om at få det emne fejlet af bordet hurtigst muligt - så man, på det udenrigspolitiske område, kan gribe fat i de virkelig vigtige emner, såsom spredning af atomvåben og oprøret indenfor den muslimske verden.

Det mener **Jørgen Dragsdahl**. Men hvem går af med sejren? ”Hvis man grundlæggende har tiltro til amerikanernes gode fornuft, så vil jeg selvfølgelig mene at Kerry vinder.”

Af Clement Behrendt Kjersgaard
RÆSONs chefredaktør

1. De hemmelige poser

Hvilken betydning vil Bin Laden-båndet få?

Både stil og indhold i den seneste Bin Laden video illustrerer, at den væsentlige trussel er politisk - og ikke på kort sigt risikoen for nye terror-aktioner. Han inspirerer til oproer imod den vestlige verdens - især USA's - globale dominans. Hvordan vil videoen påvirke vælgerne? Der er tegn på, at den ikke har gjort stort indtryk - og på

at den kan både skade og støtte Bush. Den kan skade, fordi vælgerne får fremhævet, at Bin Laden ikke er blevet knust, og den kan hjælpe Bush, fordi terror-truslen bliver en smule mere nærværende. Men jeg tror, at den mest vil skade Bush.

Ugen startede med oplysningen om at en stor mængde sprængstof er forsvundet i Irak. Hvor godt nyt var det for Kerry? Det er ikke den eneste nyhed af den art. Man vil bede kongressen om \$70 milliarder i ekstrabevilling og man har tænkt sig at sende 20,000 ekstra soldater til Irak. Jeg er helt sikker på, at der de næste dage vil komme lignende nyheder - fordi det lader til, at der er folk, som skynder sig at fortælle nyhedsmedierne hvad der ligger i de hemmelige poser, som kan skade Bush. Den slags nyheder kommer ikke ud uden at der er folk i fx Pentagon, der letter på hemmelighedernes låg. Det er klart, at det er dårlige nyheder for Bush og gode nyheder for Kerry - de har betydet, at han i de seneste dage har kunnet starte sine taler med at henvise til dagens nyheder. Dermed får journalisterne hver eneste dag noget nyt fra hans kampagne - mens Bush bare gentager, hvad han hele tiden har sagt, og forsøger ikke at kommentere de her meget pinlige nyheder. Nyheder, der både belyser Bush-regeringens inkompetence - og som også viser, at USA skal yde meget mere til den krig end man hidtil har gjort.

Ligger der i det du siger, at de embedsmænd de oplysninger i givet fald kommer fra, ønsker at skade Bush og sikre Kerry valg? Jeg kan ikke vide hvem, der er kilder - men ud fra min erfaring er det åbenlyst, at det er embedsmænd, der lækker de her ting. Og det er ikke overraskende, for både i det amerikanske embedsværk og i den amerikanske elite ser man gerne, at enhver anden end Bush bliver USA's præsident.

Både i det amerikanske embedsværk og i den amerikanske elite ser man gerne, at enhver anden end Bush bliver USA's præsident.

Bush er vedvarende blevet kritiseret for at hans regering er for tæt forbundet med private interesser - selskaber som Carlyle Group og Halliburton. Hvor alvorlige og usædvanlige omstændigheder er det? Og har Bush flyttet parametrene for hvad man accepterer, eller er han her en undtagelse? Det kommer an på hvem *man* er. Øjensynlig accepterer halvdelen af landets befolkning *hvad som helst* - men hverken nyhedsmediernes, eliten eller den anden halvdel accepterer det, der foregår.

Der har altid været skandaler af en eller anden art, der enten har haft udspring i præsidentens embede eller i Kongressen, så for mig er det bemærkelsesværdige ved Bush-regeringens fire år IKKE skandaler af den art, men at den politisk, man har ført, der i vidt omfang har været et brud med USA's traditioner. Og som altså også mangler den form for opbakning fra eliten, som præsidenterne normalt stræber efter.

2. "En frisk start" eller "vagt i gevær"?

Hvis Kerry vinder, hvad bør så være overskriften på avisforsiden næste morgen? "En frisk start" - ordene som Kerry også selv har gjort til en central del af sin valgkamp. Hvis det er en snæver sejr må man blot konkludere at noget nær tilfældigheder altså har sikret ham sejren - for det bemærkelsesværdige er, at halvdelen af landets befolkning i den grad er parat til at ignorere hvad der foregår, og ignorere en kurs, snarst sagt resten af verden anser for noget nær galskab.

Hvis Bush vinder, hvad bør så være overskriften? "Vagt i gevær!" Hvis Bush vinder - og følger den kurs, som han hidtil har gjort (og som han under valgkampen end ikke har antydnet at han vil ændre) så er der lagt op til fire års slagsmål internt i USA. Nogle af de forudsigelser, der dukker op i de amerikanske aviser, er faktisk ret ekstreme: nogle taler direkte om, at grupper der er imod USA's indsats udenlands vil begynde at anvende den form for metoder, som den mest yderliggående del af venstrefløjnen anvendte i begyndelsen af 70'erne. Der bliver direkte henvist til grupper som *Weather Underground*, der gennemførte bombeattentater og den slags. Det er en henvisning, der jo ikke gælder grupper, der på en eller anden måde føler sig allieret med Al-

Qaida eller lignende.

Der vil utvivlsomt være mange mennesker, som vil føle at det politiske systems kanaler er ubrugelige - og derfor vil bruge det, man kan kalde for *ekstraparlamentariske metoder*, men måske altså også: metoder, der vil gå endnu længere.

Der vil utvivlsomt være mange mennesker, som vil føle at det politiske systems kanaler er ubrugelige - og derfor vil bruge det, man kan kalde for *ekstraparlamentariske metoder*, men måske altså også: metoder, der vil gå endnu længere. I udlandet vil man selvfølgelig i første omgang finde en grimasse, der kan passe, men derefter tror jeg man vil se en del lande rotte sig sammen og give USA betydeligt mere kontant modspil. Jeg er næsten overbevist om, at det vil medføre at udviklingen af EU til at være en reel global aktør virkelig vil få fart. Men at der også på det niveau vil være et slagsmål med USA - fordi USA under Bush-regeringen hele tiden har set med stor skepsis på europæisk enighed. Det vil ikke undre mig om man mere ihærdigt vil søge at sabotere den europæiske proces.

Hvad nu hvis han modererer linien? Kan han nogensinde få et fungerende forhold til Europa op at køre igen? Rettelse: ikke "igen"! Kan han nogensinde FÅ et fungerende forhold til Europa? Det tror jeg egentlig godt. Fordi Europas og USAs interesser ER meget sammenfaldende. Det, der har kendetegnet Bush-regeringen, har været at den har forfulgt nogle ganske ekstreme særinteresser, så det naturlige interessefællesskab mellem Europa og USA er blevet sat over styr. Men *rigtigt godt og nært* tror jeg ikke, at forholdet vil blive under en Bush-regering, selv hvis han markant ændrede kurs, fordi man konstant vil sidde med stor mistænksomhed.

Hvis en lang debat skal gøres kort, kan man sige at det handler om *forskellige versioner af det amerikanske imperium*: vi er vant til at leve med

et imperium, eller: et amerikansk overherredømme, hvor styringen foretages på høflig vis. Der uacceptable ved Bush-administrationen har været forsøget på at hævde en amerikansk dominans, hvor de normale spilleregler er blevet tilsidesat. Så længe USA har den magt i verden, USA har, vil ethvert lille blink og enhver håndbevægelse, blive tolket i negativ sammenhæng, hvis man ikke er overbevist om at USA nu vil bruge sin magt til det fælles bedste.

3. Alt det, der er vigtigere end Irak

Mange har teoretiseret, at Kerry vil være begrænset og måske ikke helt vil leve op til de forventninger, Europa og andre har til ham-- Jeg ved faktisk ikke, om der ER så store forventninger. Der er forventninger om, at Kerry vil tale med de allierede og søge samråd med dem, og at han vil forsøge at arbejde også via alliancer og internationale institutioner, men det karakteristiske ved folk, som sidder i statsembeder, er jo at de ofte er *realister*, i den akademiske forstand af ordet [en realist mener at det internationale system dybest set er anarkisk og magt-baseret, red.]. De har ikke tendens til at lægge stor vægt på regeringer udskiftes, fordi de som regel mener at staters interesser er permanente. Så jeg tror egentlig ikke, at der er så store forventninger. De forventninger, jeg hører omtalt, er tit at næste gang, vi bliver uenige på tværs af Atlanterhavet, vil det være muligt at lægge en dæmper på denne uenighed. Så det er ikke forventningen om, at man slet ikke længere vil være uenige. Jeg tror, at der meget HURTIGT kan komme konflikter - specielt hvis Kerry-administrationen forventer, at et par hundredetusinde europæiske soldater vil tage støvlerne på og tage til Irak.

Hvis det er rigtigt, at denne her valgkamp i usædvanlig grad har drejet sig om udenrigspolitik, kan man så deraf udlede at den næste administration - hvadenten det er Kerry eller Bush - kommer ind med en dagsorden, der primært ER udenrigs- og sikkerhedspolitik? At indenrigspolitikken i den grad er trængt i baggrunden? Der er vigtige emner på dagsordenen af udenrigspolitik art, som *enhver* regering skal forsøge at håndtere. Emner, som er langt vigtigere end Irak. Derfor vil der nok være et ønske om at få det emne fejlet af bordet hurtigst muligt - så man, på det

udenrigspolitiske område, kan gribe fat i de virkelig vigtige emner, såsom spredning af atomvåben og oprøret indenfor den muslimske verden.

Hvis Kerry vinder, vil han som sin fremadrettede plan jo have, at han meget gerne vil genvælges fire år fra nu - og bl.a. derfor vil han utvivlsomt lægge stor vægt også på nogle såkaldt indenlandske emner. Hans tankegang er jo altså også, at USA kun kan være stærk udadtil hvis man er stærk indadtil, så vi vil se en gentagelse af, hvad vi også hørte under Clinton-administrationen: at indenrigs- er udenrigspolitik og udenrigspolitik er indenrigspolitik. Det er en tankegang, der er typisk for demokraterne, men har været mindre fremherskende hos Bush, som i vidt omfang har forsømt det indenlandske - bortset fra nogle gevaldige skattelettelser og en offensiv imod miljølovgivning. På grund af sine rødder i den evangeliske bevægelse og også i den ultra-højre del af det republikanske parti vil Bush nok, af hensyn til sit eftermæle i historien, i det mindste forsøge at få gennemført nogle af deres mærkesager. Det vil han have en mulighed for via højesteret, hvis der bliver en 3-4 dommere, som skal udskiftes de kommende år.

Hvem vinder? Det ENESTE, man kan sige, det er at enhver forudsigelse er rent gæt! Og det har IKKE altid været sådan ved amerikanske valg - nogle, der var vældig dygtige, har kunnet komme tæt på. Men hvis man ser på, hvor svingende opinionsundersøgelser er - og samtidig, hvor utroligt lidt, der skal til, for at flytte stemmer i valgmandskollegiet (hvilke stater, der kan samles til en koalition) så ER det et rent gæt. Hvis du tvinger mig MEGET hårdt, så kan jeg jo forsøge det, som jeg altid har ment er utroligt tåbeligt - at forudsige et amerikansk valg (trods det, at der altid kan ske noget uforudset i sidste øjeblik)... men hvis man grundlæggende har tiltro til amerikanernes gode fornuft, så vil jeg selvfølgelig mene at Kerry vinder.

Niels Bjerre-Poulsen i RÆSON:

Bush vs. Bush

Eftersom temaet i hele valgkampen er blevet personspørgsmålet, for og imod Bush er Kerrys vigtigste rolle sådan set er at være en acceptabel kandidat, som ikke direkte skræmmer vælgere væk. Det mener **Niels Bjerre-Poulsen**, der i øvrigt forudser at Bush efter en sejr vil blive udfordret af sine egne: ”Modvilje mod Bush er ikke kun at finde i den demokratiske lejr - der vil også komme måske en magtkamp indenfor det republikanske parti, hvor andre dele af partiet i stigende grad vil forlange at andre sager bliver taget op og får højere prioritet end de har haft nu.”

Af Clement Behrendt Kjersgaard
RÆSONs chefredaktør

1. De forsvundne sprængstoffer og de personlige kvaliteter

Hvilken betydning vil Bin Laden-båndet få?

Hvis man rationelt skulle vurdere betydningen af videobåndet med Bin Laden, så ville man formode, at det ville minde vælgerne om, at det ikke er lykkedes for George W. Bush at fange ham, endsize eliminere ham som en trussel mod USA. Det burde derfor undergrave hans argumenter for, at han har gjort, og fortsat vil gøre, nationen sikrere. Men dette er ikke et valg, hvor man kan forlade sig på rationel analyse. Synet af Bin Laden kan også minde mange amerikanske vælgere om 9/11, og om, hvad de anser for at være George W. Bush bedste øjeblikke de seneste fire år, nemlig hans tale til

brandfolkene i ruinerne af World Trade Center og hans efterfølgende tale til Kongressen. Det er altså usikkert, om Bin Laden-båndet vil tale mest til fornuften eller til følelserne, og derfor vil begge kandidater sandsynligvis være tilbageholdende med at forsøge at udnytte det her i slutspurten.

Ugen startede med oplysningen om at en stor mængde sprængstof er forsvundet i Irak. Hvor godt nyt var det for Kerry? Det var jo en god nyhed, hvis man kan kalde noget så potentielt dødeligt som dét for en god nyhed! Kynisk set var det en god nyhed, fordi Kerry var hurtig til at bruge den. Vi er i den her sidste fase, hvor alt er tilladt, og man griber ud efter ethvert strå, uanset om det er influenzavaccine eller forsvundne bomber. Det er klart at Kerry har blæst det op til mere end det nødvendigvis kan bære, hvis man vil placere et ansvar direkte hos Bush. På den anden side har Bush selv inviteret til det: ligesom republikanerne argumenterede for, at Kerry selv havde argumenteret til at blive kritiseret for sin tjeneste i Vietnam, fordi han selv havde gjort det til et vigtigt tema i præsentationen af hvem han var, så har Bush-regeringen jo besluttet sig for at der kun et ét tema i den her valgkamp: sikkerhed. Og om man har de rette instinkter og den rette handlekraft. Her er så en sag, der helt klart viser at handlingerne i Irak har levet op til det billede, Bush tegner af dem.

Når man samtidig har en præsident, som bliver ved med at insistere på at alt går godt og alt går fremad, så ER det fristende at tage sådan en sag og gøre den til et symbol på en endeløs stribe af fejltagelser i Irak. Det er det, demokraterne har gjort - og så vidt man umiddelbart kan se på meningsmålingerne: med held. I hvert fald med held i den forstand, at det var hovedtema i talerne i dagevis, og at Kerry har tvunget præsidenten til at forholde sig til det.

Bush har selv i denne uge sagt at sikkerheden er det vigtigste emne og endog: forudsætningen for alle de andre emner. Hvis det er rigtigt, at udenrigs- og sikkerhedspolitikken denne gang har været det primære emne hele vejen igennem, hvem af de to kandidater besluttede det? Alle gik og ventede på at fokus VILLE flytte sig til indenrigspolitikken. Under tv-debatterne flyttede fokus sig kortvarigt - der fik andre temaer lov at komme ind, bl.a. fordi det

simpelthen var aftalt at en af debatterne udelukkende SKULLE handle om indenrigspolitik, selvom den *også* kom til at handle om sikkerhed. Men folkene rundt om Bush har besluttet, at sikkerheden skulle være det eneste tema. En af de ting, de oprindelig havde forestillet sig at føre valgkamp på var økonomien - under argumentet om at den havde rundet et skarpt hjørne og var på vej fremad. Men der har de tal, der er kommet, hele tiden været så skuffende, at Bush-lejren simpelthen ikke alene har isoleret valgkampagnen til *sikkerhed* men i virkeligheden alene til: *handlekraft*. Nogle personlige karakteristika hos de to kandidater - det er det, alle reklamerne spiller på: personlig integritet, vilje til at gøre hvad der nødvendigt osv. Jeg mener, det er Bush-lejren, der har besluttet at det er det, der er temaet - og det har Kerry-lejren om end nødtvunget accepteret. Derfor kommer netop denne her sag om sprængstoffer som en gave til Kerry.

Et af problemerne for Kerry, når man nu SKULLE diskutere Irak fordi det var hovedtema, har været at hans kritik i vidt omfang har været *bagudrettet*. Den har drejet sig om hvordan konflikten *har* været håndteret; hvordan man fra starten ikke satte nok tropper ind osv. Det har fået i hvert fald nogle vælgere til at sige, 'Nå, jamen, hvad hvis vi kigger *fremad*? Er der så den store forskel?' Her kan man ligesom forbinde fortid og fremtid - 'se, det kan få dødelige konsekvenser at konflikten har været håndteret forkert. Ikke bare fordi vi mister tropper dernede, men fordi de her forsvundne sprængstoffer kan blive brugt af terrorister'. Det er en meget tydelig eksemplificering af argumentet om, at Irak var en afledning fra Krigen mod Terror og ikke et element i den.

Hvis Kerry gik ind og talte mere fremadrettet - om problemerne med at demokratisere Irak - så ville han vel åbne en hel ny dåse orme? Dragsdahl er inde på at Kerry får svært ved at overtale europæerne til at sende tusindvis af tropper ned. Det er vel lettere for ham at tage debatten i datid? Ja, det ER et problem under alle omstændigheder. Der er ingen nemme løsninger på hvordan, i hvilket omfang og hvornår USA skal trække sig ud af Irak. Men Kerry har kunnet tage præsidenten på ordet, hvis det var et spørgsmål om præsidentens personlige karakteregenskaber: Han kan sige, 'her er en præsident, som simpelthen ikke er parat til at

justere sine synspunkter når virkeligheden trænger sig på. Som ikke tager kritik ind - og skifter kurs, selvom alle kan se at den er gal'. Der har de kunnet bruge den omstændighed at præsidenten forsøgte at bagatellisere det at de her sprængstoffer var forsvundet, og at vicepræsidenten nu insisterer på at krigen i Irak har været en kæmpesucces. Begyndelsen på at finde en løsning på Irak, det ER, som Kerry siger, at være parat til at se realiteterne i øjnene - og det er præsidenten ikke. Uanset om det er retfærdigt at tillægge præsidenten personligt ansvar for at de her sprængstoffer er forsvundet eller ej, så bliver det en meget god anskueliggørelse af det synspunkt.

Begyndelsen på at finde en løsning på Irak, som Kerry siger, det ER at være parat til at se realiteterne i øjnene - og det er præsidenten ikke.

Bush er vedvarende blevet kritiseret for at hans regering er for tæt forbundet med private interesser - selskaber som Carlyle Group og Halliburton. Hvor alvorlige og usædvanlige omstændigheder er det? Og har Bush flyttet parametrene for hvad man accepterer, eller er han her en undtagelse? Det er jo ikke noget nyt at der er tætte bånd - indimellem taler man om "the iron triangles" mellem fx Pentagon og dele af rustningsindustrien. Eller mellem forskellige rådgivende organer, og de virksomheder, regeringen i sidste ende skal købe produkter fra. Eller: mellem regulerende instanser i den føderale regering og dem, de regulerer. Der er mange sider ved det amerikanske politiske system, der gør at det er forholdsvis åbent for den form for indflydelse: det er ikke tilfældigt, at man har udviklet den her lobby-kultur. Det er mange angrebepunkter i Kongressen - mange medarbejdere hos hvert enkelt medlem, man kan henvende sig til. Og man har den store udskiftning, hver gang der kommer en ny regering til: mere end 10,000 mennesker skal skifte arbejde, og mange af dem kommer naturligt over på den anden side af gærdet. Fra fx at have arbejdet på regeringens side i forsvarsspørgsmål bliver de nu lobbyister eller kommer til at arbejde for nogle af de virksomheder, de tidligere var med til at regulere

eller gøre indkøb os. Så der er mange ting der gør, at de bånd ofte bliver tætte.

Men Bush-regeringen har alligevel været ekstraordinær. Der var et stærkt personsammenfald - den omstændighed, at Bush-regeringen blev etableret med 14-15 fra energisektoren i præsidentens nærmeste kreds. At man havde så stærk repræsentation fra nogle bestemte industrier - også, selvfølgelig, fra virksomheder som fx Halliburton, der havde en stor del af deres omsætning fra salg til den amerikanske regering. Der var nogle interessekonflikter, hvor de fleste - netop for at undgå enhver mistanke - er det vigtigt at lægge en afstand og holde armlængde. Det har Bush-regeringen ikke gjort. Sagen om Cheney, der nægtede at oplyse hvem, der sad i hans rådgivningspanel vedrørende energipolitik, er en blandt mange sager, der har været med til at stimulere opfattelsen af, at Bush-regeringen selv efter amerikansk standard havde usædvanlig tætte bånd til nogle store virksomheder. Det gælder også hele den måde skattelettelserne blev tilrettelagt på: nogle af de undtagelser, som en lang række virksomheder har opnået, har bestyrket den her opfattelse af, at man måske skulle tilbage til 1920erne for at se republikanske regeringer, der lige så klart favoriserede nogle bestemte virksomheder og industrier.

Vi har jo diskuteret meget, hvad offentligheden ved og hvem, der bringer hvad frem. Burde demokraterne have kørt hårdere på det her? Det tror jeg gerne de ville - og med vicepræsidentkandidat John Edwards havde man da i tankerne at her var en mand, der kunne fremføre den form for argumenter bedre end de fleste. Men demokraterne måtte indstille sig på, at det tema, der skulle bære valgkampen VAR national sikkerhed - og så er det muligt, på valgturæerne rundt omkring i landet, at de har kunnet tage temaerne op - især i stater og blandt tilhørere, som måtte forventes at være særligt modtagelige for det uretfærdige i at her altså var en regering, som ikke primært tilgodeser den almindelige amerikaner men derimod store erhvervsinteresser. For dem HAR det været et tema. Men det overordnede tema har stadig været sikkerhed, og derfor er det andet druknet.

3. Europa på stand-by

Hvis Kerry vinder, hvad bør så være overskriften på avisforsiden næste morgen?

Man kan godt forestille sig, at overskriften i de danske aviser vil være "Gudskelov!" Man kan jo i hele dækningen af krigen se et underliggende tema hele tiden. Fx når jeg eller andre bliver interviewet, så er det, der bliver spurgt om mellem linierne, "Giv os et eller andet håb om, at der er en mulighed for at Kerry vinder det her valg!" Så der er ingen tvivl om, at i det meste af Europa vil der lyde et dybt lettelsens suk, hvis Kerry vinder det her valg. I USA må man formode at det nogenlunde deles langs politisk observans - der vil også være stor lettelse at finde i *The New York Times* og måske endda *Washington Post*, og i et par andre af de omkring 40 aviser, der nu åbent har støttet Kerry. Det er svært at sige, hvad det overordnede tema bliver - men så snart man kommer udenfor USA, vil det ikke blive grædt mange tårer over et nederlag til Præsident Bush.

Hvad bliver overskriften hvis Bush vinder?

Det er jo den slags, man har redaktionschefer til at svare på! Men i Europa kunne man forestille sig noget, der udtrykte en rådvildhed: "Hvad nu?" I det omfang mange europæiske regeringsledere måske lidt har holdt forholdet til USA på stand-by indtil efter valget, bliver der nogle store beslutninger at tage. Skal de europæiske lande alligevel forsøge at iværksætte en eller anden tilnærmelse til Bush-regeringen? Og det skal de vel nok.

Man kan jo se på den amerikanske regerings tilnærmelse til FN og til allierede at der ER en erkendelse, et eller andet sted, af at tingene ikke går, som de skal - og at man må lægge kursen om.

Dragsdahl er inde på, at forholdet fremover jo også afhænger af om Bush skulle følge eller ændre kurs. Hvordan er hans chancer for at få et fungerende forhold til Europa og resten af verdenssamfundet? På den ene side er der en gensidig erkendelse af, at det er nødvendigt: man kan ikke vente fire år mere på at få en præsident,

man bryder sig bedre om. Der vil i Europa være en erkendelse af, at det på en eller anden måde SKAL fungere. Realiteterne har så forhåbentlig trængt sig så meget ind på Præsident Bush, at han jo også vil vide at kursen skal lægges om - hvad den, sådan set, på mange punkter ER blevet. Selvom meldingerne her i valgkampen lyder, at der ikke er noget som helst at fortryde og at alt er gået godt så kan man jo se på den amerikanske regerings tilnærmelse til FN og til allierede at der ER en erkendelse, et eller andet sted, af at tingene ikke går, som de skal og at man må lægge kursen om. Hvor åbenlyst det kommer til at ske er selvfølgelig svært at sige, men erkendelsen er der. Men på den anden side ER klimaet så forpestet, at Bush og folkene omkring ham - og den arrogance, de har udvist i de første år af deres regeringsperiode - vil være en alvorlig hindring, og især hvis, som mange formoder, at Colin Powell beslutter sig for at trække sig fra udenrigsministerposten. Så vil der, i mange europæiske regeringer, være en opfattelse at dét var den person, man i Europa bedst kunne forholde sig til, der nu har forladt regeringen.

Hvis det er rigtigt, at denne her valgkamp i usædvanlig grad har drejet sig om udenrigspolitik, kan man så deraf udlede, at den næste administration – hvad enten det er Kerry eller Bush - kommer ind med en dagsorden, der primært ER udenrigs- og sikkerhedspolitisk? At indenrigspolitikken i den grad er trængt i baggrunden af The War on Terror? Problemerne er reelle nok. Republikanerne overfaldt jo John Kerry, da han sagde at han så frem til den dag, hvor terrorspørgsmålet igen var reduceret til 'et generende element' og ikke fyldte det hele. Spørgsmålet om international terrorisme vil ikke forsvinde med valgkampen - det vil vedblive at være et vigtigt tema, men uanset hvem, der vinder, så er der andre spørgsmål, der igen vil begynde at trænge sig på og som den amerikanske befolkning vil forlange, man tager stilling til. Alene på den økonomiske front er der jo masser af problemer under opsejling, som en hvilken som helst præsident må forholde sig til. Modvilje mod Bush er ikke kun at finde i den demokratiske lejr - der vil også komme måske en magtkamp indenfor det republikanske parti, hvor andre dele af partiet i stigende grad vil forlange at andre sager bliver taget op og får højere prioritet end de har haft nu.

Modvilje mod Bush er ikke kun at finde i den demokratiske lejr - der vil også komme måske en magtkamp indenfor det republikanske parti, hvor andre dele af partiet i stigende grad vil forlange at andre sager bliver taget op og får højere prioritet end de har haft nu.

Tænk du her på det religiøse højre? Næh, snarere på dem, som er uenige med det religiøse højre - og som føler, de er blevet tromlet og at de så længe det var præsidentens genvalg, det handlede om, ikke har kunnet fremsætte den kritik af prioriteterne i Bush-regeringens politik, som de egentlig gerne ville adressere.

Budgetunderskuddet fx? Ja, præcis.

4. Bush vs. Bush

Hvilke stater er særligt interessante nu? Det er vel kommet ned til ca. 11 stater. Det sjove er, at det jo ikke er de samme stater, der er svingstater hver gang: der er altid overraskelser! Man kan ikke på forhånd forudsige hvilke, der bliver afgørende. Nogle stater, ved vi, bliver vigtige: Florida bliver vigtig, Iowa kan blive vigtig, Pennsylvania, New Mexico er også på vippen. Ohio bliver selvfølgelig vigtig, og så forlyder det nu, at der også er andre stater, der nærmer sig *svingstats-status*, hvor løbet ser ud til at være tættere end man først havde troet. Men de stater som Ohio, Pennsylvania og Florida som har relativt mange valgmænd er selvfølgelig vigtigst i den forbindelse.

Noget af det, der bliver interessant, er at se hvor forkerte meningsmålingerne er!

Det bliver vel ikke 60-40 til den ene kandidat, men er der nogen mulighed for at sejren på tirsdag skulle kunne blive ret definitiv? Selvom alle formoder, at det bliver ekstremt snært. Det BLIVER tæt. Men der er nogle

faktorer, man kan se at meningsmålingerne ikke helt tager højde for. For nu bare at nævne to eksempler, jeg er blevet opmærksom på. For det første: i opgørelserne over *likely voters* er et af de spørgsmål man stiller, hvordan respondenter stemte i 2000. Det bruger man som et udtryk for, at det er sandsynligt at de også går hen og stemmer 2. november. Men vi ser jo de her tusinder, der vælter ind for at lade sig registrere som vælgere: det er typisk folk, der ikke stemte sidste gang, men som man måske formoder faktisk har intentioner om at stemme denne gang. De kan godt, alt andet lige, skubbe resultatet i Kerrys favør - fordi det mest sandsynlige er at der blandt dem, der lader sig registrere, er en overvægt af folk, der vil have forandring.

En anden ting: når man laver meningsmålingerne kan man kun henvende sig til folk, der har en fast telefonforbindelse. Så hvis vi forestiller os, der er en større gruppe af vælgere, som kun har mobiltelefon (og mobilene har man ikke noget nationalregister over) kan det være, de er en bestemt type: unge byboere. Det kan godt være, der også ville være en overvægt af Kerry-stemmer blandt dem.

I en debat i begyndelsen af 2004 nævnte du at der aldrig er blevet valgt en præsident med så liberal en *voting record* som Kerry-- Men eftersom temaet i hele valgkampen er blevet personspørgsmålet, for og imod Bush (eller: "Bush vs. Bush") er Kerrys vigtigste rolle sådan set er at være en acceptabel kandidat, som ikke direkte skræmmer vælgere væk. Det er i høj grad en afstemning om hvordan Bush har klaret sig. Hvordan Kerry har stemt de sidste 20 år er ikke blevet så stor en belastning for ham, som Bush-folkene utvivlsomt havde håbet det ville blive. Men de har sådan set mere eller mindre selv bestemt at det var spørgsmålet om personlige karakteregenskaber, der skulle veje tungest - snarere end at pløje sig igennem hvad han har stemt om det eller andet.

Der har du to af de faktorer, som journalisterne bliver glade for at høre! Til sidst, Niels: hvem vinder? Nej, hvor er det tarveligt. Det kæmper jeg dagligt mod at forudsige! Jeg fik en mail fra en amerikaner, jeg kender, der bor i Danmark. Han har tidligere arbejdet i Californien for en demokratisk senator og for nogle måneder siden tog han til USA for at arbejde i Kerry-kampagnen. Han sendte én linje

til mig igår: 'Niels, nu tror jeg for første gang Kerry vinder'.